

Somalian tilannekatsaus joulukuussa 2019

Tiivistelmä

Somalia on usealla tavalla hauras valtio. Maan poliittinen järjestelmä on muotoutumisvaiheessa ja kehitysprosessi on lisännyt Somalian hallinnon sisäisiä jännitteitä. Osavaltioiden ja liittovaltion välillä on pahasti yhteistyötä haittaavia ristiriitoja, joiden seurauksena turvallisuusolosuhteiden vakiinnuttamisen ja maan kehityksen pelätään vaarantuvan. Somalimaa on pysynyt muusta Somaliasta irrallaan ja hakee tunnustusta vuonna 1991 antamalleen itsenäisyysjulistukselle.

Somalian turvallisuustilanne on edelleen epävakaa. Al-Shabaab kontrolloi edelleen merkittävää osaa Somalian etelä- ja keskiosissa ja kykenee tekemään vaarallisia iskuja Somalian hallintoa ja sitä tukevia turvallisuusjoukkoja vastaan. Siviiliväestö on kärsinyt väkivallasta jäätyään taisteluiden jalkoihin tai oltuaan suoraan iskujen kohteena. Konflikti on aiheuttanut tänä vuonna satoja siviiliuhreja. Siviileihin kohdistuneisiin oikeudenloukkauksiin ovat syylistyneet al-Shabaab, turvallisuusjoukot, klaanimilitiat ja muut aseistautuneet joukot.

Maan humanitaarinen tilanne on tällä hetkellä vaikea. Somalia on kärsinyt toistuvista kuivuusjaksoista, minkä seurauksena sadot ovat jääneet riittämättömiksi. Maan elintarviketilanne on tällä hetkellä huono ja miljoonat ihmiset ovat humanitaarisen avun tarpeessa. Erityisen vaikea tilanne on 2.6 miljoonalla maan sisäisesti siirtymään joutuneella. Humanitaarisen avun toimittaminen on hyvin haasteellista jatkuvan epävakauden ja al-Shabaabin uhan vuoksi.

Tilannekatsauksen laatimisessa on käytetty erilaisia julkisia lähteitä, kuten YK:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen raportteja sekä näitä täydentävää uutisaineistoa, joka on ollut Maahanmuuttoviraston käytettävissä.

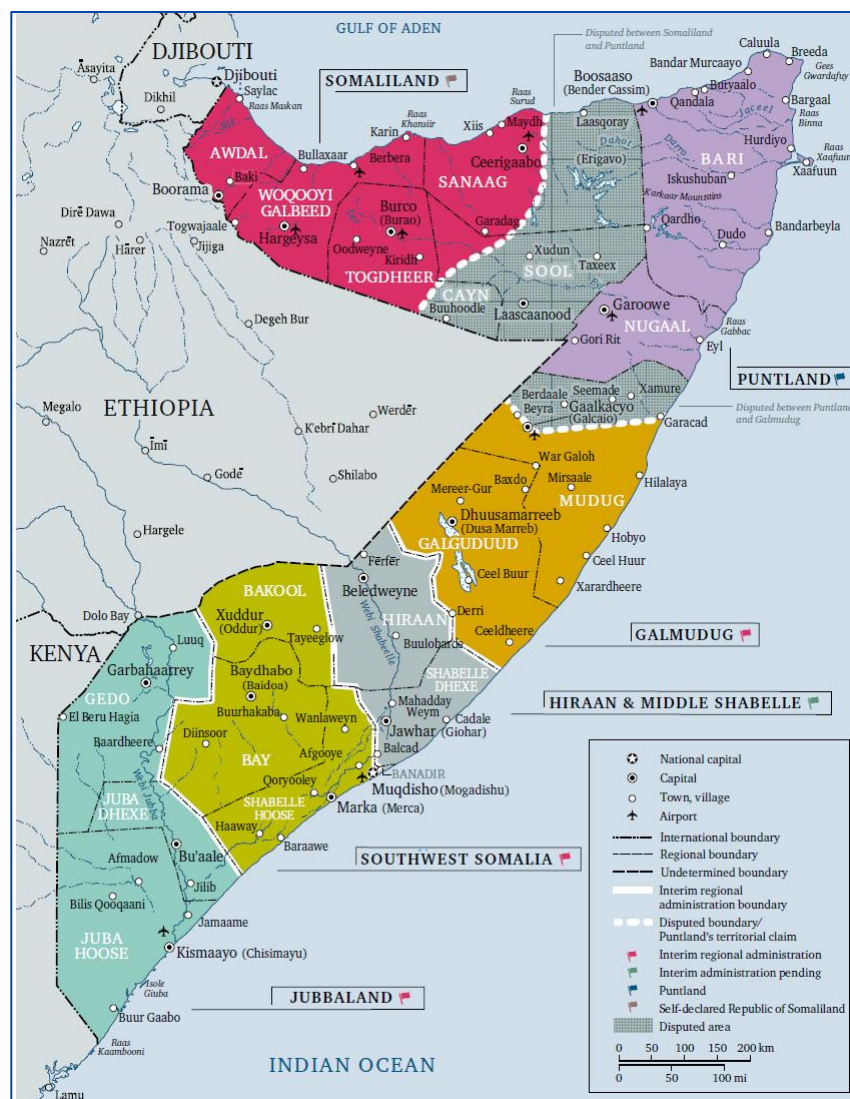
Abstract

Somalia is a fragile state in many ways. The country's political system is in the process of being developed and the process has increased tensions within the Somali regime. Disagreements between the States and the Federal Government are severely hampering co-operation between them, and this threatens to jeopardize the stabilization of security and the development of the country. Somaliland is not willing to be part of the federal system and seeks recognition for its 1991 declaration of independence.

The security situation in Somalia remains fragile. Al-Shabaab continues to control a significant part of South-Central Somalia and it is capable of executing dangerous attacks against the Somali government and the security forces. The civilian population has suffered from violence, both directly and indirectly. The conflict has caused hundreds of civilian casualties during this year. Al-Shabaab, security forces, clan and other armed militias have committed infringement against civilians.

The humanitarian situation in the country is difficult. Somalia has suffered from recurrent droughts which have resulted harvest shortfalls. The food security in the country is currently bad and millions of people are in need of humanitarian aid. There are 2.6 million internally displaced persons whose situation is particularly difficult. It is very challenging to deliver humanitarian aid because of the continuing instability and the threat of al-Shabaab.

The report is based on various public sources, such as reports from the UN and other international organizations, and supplementary news material that has been available to the Finnish Immigration Service.

Somalian liittovaltio ja sen osavaltiot. Lähde: Chatham House 9/2015.

Sisällys

1	Somalian poliittinen tilanne	4
1.1	Liittovaltion ja osavaltioiden väliset suhteet	4
1.2	Lounais-Somalian vaalit	5
1.3	Puntmaan vaalit	5
1.4	Jubamaan vaalit	6
1.5	Galmudugin vaalit	6
1.6	Somalimaan vaalien siirtyminen	7
1.7	Somalian liittovaltion vaalit	7
1.8	AMISOM-joukkojen vetäytyminen	8
2	Turvallisuustilanne	8
2.1	Väkivallan vaikutukset siviiliväestöön	16
3	Humanitaarinen tilanne	19
4	Ihmisoikeustilanne	21
5	Lähteet	24

1 Somalian poliittinen tilanne

Somalian liittovaltion hallitus on jatkanut pyrkimystä vahvistaa vuonna 1991 romahtaneen hallinnon rakenteita ja toimintakykyä. Maa on kuitenkin edelleen hauras ja kehityksen edessä on monia haasteita. Osa maasta on hallitusta vastaan taistelevan islamistisen al-Shabaab -järjestön hallinnassa, maan pohjoisosassa Somalimaa on irtaantunut muusta Somaliasta pyrkien saamaan kansainvälisen tunnustuksen vuonna 1991 antamalleen itsenäisyysjulistukselle ja liittovaltion sisällä osavaltioiden ja keskushallinnon keskinäinen yhteistyö on ollut erittäin vaikeaa.¹ Somalian liittovaltio koostuu Jubamaan, Lounais-Somalian, Hirshabellen, Galmudin, Puntmaan ja Somalimaan osavaltioista. Somalimaa ei kuitenkaan ole osallistunut yhteistyöhön liittovaltion kanssa, eikä sillä ole toimivia suhteita siihen.²

1.1 Liittovaltion ja osavaltioiden väliset suhteet

Somalian poliittinen yleistilanne on heikentynyt tänä vuonna johtuen Somalian liittovaltion hallituksen ja osavaltioiden hallintojen välisten suhteiden kasvaneista jännitteistä.³ E erityisen tulehtuneet suhteet Somalian keskushallinnolla on Jubamaan ja Puntmaan osavaltioiden kanssa.⁴ Osavaltioiden ja liittovaltion jatkuvan kiistelyn arvioidaan vaikuttavan kielteisesti hallinnon perustehtävien hoitamiseen ja vaarantavan maan kehityksen. Se on myös lisäuhka maan vakaudelle, sillä turvallisuusolosuhteiden parantaminen edellyttäisi aktiivista yhteistyötä kaikkien hallinnon tasojen välillä.⁵

Yksi keskeisimmistä suhteita rasittaneista kysymyksistä on ollut kiista osavaltioiden ja liittovaltion keskinäisistä valtasuhteista. Osavaltioiden näkökulmasta liittovaltio puuttuu liikaa ja perustuslain vastaisesti osavaltioiden asioihin ja niiden toimivaltaan kuuluvien tehtävien hoitamiseen, kun taas liittovaltio tulkitsee hoitavansa sille lain mukaan kuuluvia tehtäviä.⁶ Liittovaltion katsotaan lisäksi toimivan keskeisissä poliittisissa kysymyksissä ja lainsäädännön kehittämisessä liian omavaltaisesti ja ilman että se konsulttoisi riittävällä tavalla osavaltiohallintoja.⁷

Ongelman ytimessä on vuonna 2012 hyväksytyn väliaikaisen perustuslain puutteet. Perustuslaki ei ole riittävän täsmällinen ja sen seurauksena liittovaltion ja osavaltioiden keskinäiset roolit, tehtävät ja vallankäytön rajat jäävät epäselviksi.⁸ Tämä jättää tilaa valtataistelulle. Esimerkiksi toukokuun lopussa liittovaltion sisä- ja liittovaltion asioista vastaava ministeriö antoi julkisuuteen tiedotteen, jonka mukaan ministeriöllä on valta valvoa osavaltioissa käytäviä vaaleja ja hyväksyä niiden tulokset. Jubamaan,

¹ Freedom House 4.2.2019 b).

² Africa News 26.10.2018.

³ UNSC 1.11.2019, kappale 70.

⁴ UNSC 15.11.2019, kappaleet 2-3.

⁵ Goobjoog News 26.11.2019; UNSC 15.11.2019, kappaleet 3 ja 91; UNSC 1.11.2019, johdanto.

⁶ UNSC 15.8.2019, kappale 4.

⁷ UNSC 15.8.2019, kappale 2.

⁸ UNSC 1.11.2019, kappale 70.

Hirshabellen, Galmudugin ja Puntmaan hallinnot hylkäsivät näkemyksen perustuslain vastaisena.⁹

Ristiriidat ovat kärjistyneet merkittävästi viimeisen vuoden aikana Lounais-Somalian, Puntmaan ja Jubamaan osavaltioissa pidettyjen vaalien seurauksena. Liittovaltion hallinto on aktiivisesti puuttunut vaaleihin ja pyrkinyt varmistamaan itselleen suotuisan osavaltiopresidentin valinnan.¹⁰

1.2 Lounais-Somalian vaalit

Vuoden 2018 lopulla järjestettyihin Lounais-Somalian osavaltion vaaleihin sisältyi paljon epäselvyyksiä. Merkittävimpänä voidaan pitää al-Shabaabista eronneen komentajan Mukhtar Robowin presidenttiehdokkuuden hyllyttämistä liittovaltion toimesta. Robow oli vahva ja paljon paikallista tukea Lounais-Somalian osavaltiossa saanut ehdokas osavaltion presidentiksi, mutta liittovaltion hallinto kieltäytyi hyväksymästä häntä ehdokkaaksi epämääräisiin syihin vedoten.¹¹ Robow pidätettiin vaalien alla liittovaltion turvallisuusjoukkojen ja etiopialaisten sotilaiden toimesta Baidoassa ja lennätettiin Mogadishuun, missä hän on edelleen pidätettynä.¹²

Robowin pidätys ja hänen tuekseen järjestetyt mielenosoitukset johtivat väkivaltaisiin yhteenottoihin Robowin kannattajien ja turvallisuusjoukkojen välillä.¹³ YK:n selvityksen mukaan kaikkiaan 15 siviiliä menehtyi turvallisuusjoukkojen hajottaessa Robowin tueksi järjestettyjä mielenosoituksia.¹⁴ Robowin hyllyttäminen – ja Lounais-Somalian parlamenttiedustajilta tuhansilla dollareilla ostetut äänet – varmistivat sen, että osavaltion presidentiksi valittiin 19.12.2018 liittovaltion hallinnon oma suosikkiehdokas Abdiaziz Mohamed "Laftagreenin".¹⁵

1.3 Puntmaan vaalit

Puntmaassa 9.1.2019 järjestetyissä presidentinvaaleissa osavaltion presidentiksi valittiin Said Abdullahi Mohamed "Deni".¹⁶ Vaaleihin liittyi merkittävää korruptiota. YK:n mukaan presidentinvalinnasta vastaaville parlamenttiedustajille maksettiin tuhansia dollareita äänten ostamiseksi sovitun ehdokkaan taakse. Liittovaltion väitettiin yrittäneen vaikuttaa vaalitulokseen antamalla taloudellista tukea omien suosikkiehdokkaidensa kampanjointiin, mutta tällä ei kuitenkaan YK:n arvion mukaan ollut vaikutusta lopputulokseen.¹⁷

⁹ UNSC15.8.2019, kappale 4.

¹⁰ UNSC 1.11.2019, johdanto.

¹¹ Garowe Online 10.11.2019; UNSC 1.11.2019, kappaleet 73 ja 75; Halbeeg News 13.12.2018.

¹² Garowe Online 10.11.2019; Halbeeg News 13.12.2018.

¹³ Shabelle News 14.12.2018.

¹⁴ UNSC 1.11.2019, kappaleet 76-77.

¹⁵ UNSC 1.11.2019, kappaleet 73, 78-80. Halbeeg News 13.12.2018.

¹⁶ Halbeeg News 9.1.2019.

¹⁷ UNSC 1.11.2019, kappaleet 81-82.

1.4 Jubamaan vaalit

Jubamaan ja liittovaltion suhteet saavuttivat toistaiseksi pahimman aallonpohjansa elokuussa 2019 järjestettyjen vaalien yhteydessä. Syynä olivat osapuolten merkittävät näkemyserot siitä, miten vaalit tulee organisoida. Jubamaa katsoi, että sillä oli oikeus valita itsenäisesti ne klaaninvanhimmat, jotka nimittivät ne osavaltion parlamenttiedustajat, jotka puolestaan valitsivat osavaltion presidentin. Liittovaltion näkemyksen mukaan Jubamaan olisi tullut hyväksyttää klaaninvanhimmat liittovaltion hallituksella, mitä Jubamaan viranomaiset pitivät pyrkimyksenä vaikuttaa vaalitulokseen.¹⁸ Ristiriidat johtivat kahteen erilliseen vaaliprosessiin ja kahden parlamentin muodostamiseen: Jubamaan hallinnon organisoimien vaalien perusteella muodostettu parlamentti valitsi osavaltion presidentiksi jo yhden kauden presidenttinä toimineen Ahmed Mohamed Islam "Madoben". Hänet nimitettiin virkaansa 22.8.2019. Paikallisten oppositiovoimien toimesta järjestetyssä kilpailevassa vaaliprosessissa muodostettu "varjoparlamentti" nimitti samana päivänä presidentiksi Abdirashid Mohamed Hiddigin.¹⁹ Vaaleihin liittyvää epäselvyyttä lisäsi Somalian liittovaltion hallituksen samana päivänä antama ilmoitus, jonka mukaan se ei hyväksy kummankaan vaalin lopputulosta, vaan vaatii uusien vaalien järjestämistä.²⁰ Vaaliprosessi ja Ahmed Mohamed Islam "Madoben" valinta sai kuitenkin mm. Galmudugin ja Puntmaan osavaltioiden, useiden somalialaisten oppositiopuolueiden sekä Kenian hallituksen hyväksynnän.²¹ Liittovaltion hallinnon ja presidentti Ahmed Mohamed Islam "Madoben" johtaman Jubamaan hallinnon suhteet ovat olleet vaaleista lähtien täysin poikki.²²

1.5 Galmudugin vaalit

Galmudugin osavaltiossa on määrä pitää vaalit joulukuun 2019 lopussa.²³ Vaaliprosessin eteneminen herätti syksyn aikana tyytymättömyyttä osavaltiohallinnossa pääosin samoista syistä kuin muissa jo vaalit pitäneissä osavaltioissa. Liittovaltion hallinto nimitti lokakuussa yksipuolisesti vaalijärjestelyjä ja parlamenttiedustajien valintaa valvovan teknisen vaalikomission. Muutamia viikkoja myöhemmin Galmudugin pääministeri ja Ahlu Sunna Wahl Jama (ASWJ) -järjestön johtaja Mohamed Ali Hassan hylkäsi liittovaltion esityksen, koska katsoi yksipuolisen nimityksen rikkovan liittovaltion ja ASWJ:n välillä aiemmin solmittua yhteistyösopimusta. Samalla hän nimitti sen tilalle ASWJ:n valitseman komission.²⁴ Tilanne kärjistyi ja molemmat osapuolet valmistelivat joukkojaan mahdollista yhteenottoa varten,²⁵ joita puhkesikin syksyn aikana useissa kaupungeissa. Protestina liittovaltion toiminnalle ASWJ veti joukkojaan usealta al-Shabaabin vastaiselta rintamalta. Tilanne raukesi joulukuun puolivälin alla osapuolten päästyä neuvottelutulokseen ongelmia

¹⁸ UNSC 1.11.2019, kappaleet 83-86.

¹⁹ UNSC 1.11.2019, kappaleet 83-86; Halbeeg News 22.8.2019.

²⁰ UNSC 1.11.2019, kappaleet 83-86.

²¹ UNSC 15.11.2019, kappale 5.

²² UNSC 15.11.2019, kappale 5.

²³ SA-News 25.11.2019; Shabelle News 25.11.2019.

²⁴ UNSC 15.11.2019, kappale 6; SA-News 26.10.2019; Somali Dispatch 26.11.2019.

²⁵ SA-News 26.10.2019.

aiheuttaneista kiistakysymyksistä. Sopimuksen keskeinen elementti on se, että ASWJ saa 20 parlamenttipaikan kiintiön osavaltion parlamenttiin. Kiistelyn seurauksena parlamentti- ja presidentinvaaleja on jouduttu siirtämään, mutta ne on kuitenkin määrä ehtiä pitämään vielä joulukuun aikana.²⁶

1.6 Somalimaan vaalien siirtyminen

Somalimaassa parlamentin ylähuone *guurti* jatkoi marraskuun lopulla parlamentin alahuoneen toimikautta kahdella vuodella ja ylähuoneen kolmella vuodella. Ylähuone koostuu perinteisistä klaaninvanhimmista, jotka tulisi lain mukaan valita kuuden vuoden välein. Toistuvista vaalien siirroista johtuen nykyinen guurti on kuitenkin istunut vuodesta 1997 lähtien. Ainoastaan eläkkeelle jääneiden tai kuolleiden guurtin edustajien paikalle on nimitetty korvaava edustaja, joka on paikkansa jättäneen tai kuolleen edustajan sukulainen.²⁷ Alahuoneeseen edustajat valitaan vaaleilla viideksi vuodeksi. Viimeisimmät alahuoneen vaalit on järjestetty vuonna 2005, ja sen jälkeen myös sen vaaleja on siirretty toistuvasti. Alahuoneen vaalit oli määrä järjestää tänä vuonna, mutta guurtin päätöksellä vaalit siirrettiin tammikuuhun 2022.²⁸ Vaalien siirtämisen viralliseksi syyksi on ilmoitettu puolueiden erimielisyydet kansallisen vaalikomission johtajasta, mutta monet epäilevät parlamenttiedustajien olevan haluttomia luopumaan vallastaan²⁹. Kansainvälinen yhteisö on ilmaissut huolensa vaalien jatkuvasta siirtämisestä. Sen mukaan se voi vaarantaa Somalimaan kehityksen.³⁰ Myös Somalimaan oppositio on protestoinut vaalien siirtämisestä.³¹ Sisäisten jännitteiden on raportoitu lisääntyneen Somalimaassa vaalien jatkuvan siirtämisen seurauksena.³²

1.7 Somalian liittovaltion vaalit

Somalian liittovaltion parlamentti- ja presidentinvaalit on määrä järjestää vuosien 2020 ja 2021 taitteessa. Edellisten vaalien yhteydessä joulukuussa 2017 Somalian kansallisen vaalikomissio esitti viisivuotissuunnitelman, jonka mukaan tulevat vaalit on tarkoitus järjestää suoralla kansanvaalilla aiemmissa vaaleissa käytössä olleen 4.5-klaanipohjaisen menettelyn sijaan.³³ Tuolloin keskeisessä roolissa olivat klaaninvanhimmat, jotka valitsivat edellä mainitun kiintiöperiaatteen mukaisessa suhteessa klaanien edustajat Somalian parlamenttiin. Parlamentti puolestaan suoritti uuden presidentin valinnan. Todennäköistä kuitenkin on, että myös tulevaisuudessa vaaleissa noudatetaan vanhaa menettelytapaa,³⁴ jonka katsotaan klaanikiintiöineen syrjivän naisia, nuoria ja etnisiä vähemmistöjä.³⁵

²⁶ SA-News 12.12.2019; SA-News 17.12.2019.

²⁷ Freedom House 4.2.2019.

²⁸ Hiiraan Online 27.11.2019; The East African 8.12.2019.

²⁹ DW 1.12.2019.

³⁰ Hiiraan Online 27.11.2019; The East African 8.12.2019.

³¹ The East African 8.12.2019.

³² DW 1.12.2019.

³³ DW 23.6.2019.

³⁴ The East African 9.12.2019; Cismaan 28.11.2019.

³⁵ DW 23.6.2019.

Esteenä suoralle vaalille on ennen muuta edelleen jatkuva epävakaa turvallisuustilanne.³⁶ Monilla alueilla äänestäjien olisi vaikea matkustaa äänestyspaikalle al-Shabaabin aiheuttaman uhan vuoksi, eikä turvallisuusolosuhteissa ole odotettavissa nopeaa muutosta parempaan. Kehitystä jarruttaa mm. osavaltioiden ja liittovaltion heikot suhteet, joka rajoittaa osapuolten yhteistyötä turvallisuussektorilla. Yhteistyön puute liittovaltion ja osavaltioiden välillä vaikeuttaa lisäksi valmisteilla olevan perustuslain viimeistelyä, minkä voimaan saattaminen on edellytys suoralle kansanvaalille.³⁷

1.8 AMISOM-joukkojen vetäytyminen

Somalian hallinnon tukena olevien Afrikan unionin AMISOM-rauhanturvajoukkojen on määrä vetäytyä Somaliasta vuonna 2021 ja luovuttaa turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvät tehtävät Somalian omille turvallisuusjoukoille. YK:n marraskuussa 2019 julkaiseman raportin mukaan somalialaisten turvallisuusjoukkojen toiminnassa on kuitenkin tällä hetkellä merkittäviä puutteita. Ne eivät esimerkiksi ole kyenneet ottamaan vastaan ja pitämään hallussaan AMISOM-joukkojen valtaamia alueita tai turvaamaan tärkeimpiä huoltoreittejä. Ongelmana on lisäksi se, että osavaltioiden turvallisuusjoukoissa on yli 20 000 sotilasta, jotka toimivat liittovaltion turvallisuusjoukkojen komentoketjujen ulkopuolella. Niiden onnistunut integroiminen osaksi kansallista turvallisuusarkkitehtuuria ja yhdistäminen Somalian turvallisuusjoukkojen toimivaksi osaksi nähdään edellytykseksi AMISOM-joukkojen vähentämiselle ja poisvetämiselle. Edellä mainittujen haasteiden vuoksi AMISOM-joukkojen vetäytymistä Somaliasta suunnitellulla aikataululla pidetään tällä hetkellä epätodennäköisenä.³⁸

2 Turvallisuustilanne

Tässä raportissa käsitellään eri alueiden turvallisuusolosuhteita yleisellä tasolla. Yksityiskohtaisemmin tilannetta käsitellään maatietopalvelun muissa tuotteissa.

Somalian turvallisuustilanne on pysynyt kuluvan vuoden aikana epävakana.³⁹ Turvallisuusolosuhteissa on kuitenkin merkittäviä alueellisia eroja. Suhteellisesti ottaen vakainta aluetta on pohjoisessa sijaitseva Somalimaan alue. Somalimaassa on muuhun maahan verrattuna järjestäytyneempi hallinto, omat turvallisuusjoukot ja oikeuslaitos, ja se on säästynyt Etelä- ja Keski-Somalialle tyypilliseltä pitkään jatkuneelta epävakaudelta ja väkivaltaisuuksilta.⁴⁰ Paikallisesti turvallisuusolosuhteita ovat heikentäneet klaanien väliset yhteenotot ja konflikti Puntmaan kanssa kiistellyllä Soolin ja Sanaagin raja-alueella.⁴¹

Etelä- ja Keski-Somaliassa turvallisuustilanne on heikompi. Epävakautta aiheuttaa erityisesti konflikti Somalian hallinnon ja sitä vastaan taistelevan al-

³⁶ DW 23.6.2019; VoA 15.11.2019.

³⁷ DW 23.6.2019; VoA 15.11.2019.

³⁸ UNSC 1.11.2019, kappaleet 87-89.

³⁹ UNSC 15.11.2019, kappale 12; UNSC 15.8.2019, kappale 13; UNSC 15.5.2019, kappale 12.

⁴⁰ The Irish Times 6.8.2019; Lifos 3.7.2019, s. 37.

⁴¹ Lifos 3.7.2019, s. 37; The Irish Times 6.8.2019; Garowe Online 12.7.2019.

Shabaab -järjestön välillä. Al-Shabaab on pysynyt kuluvaan vuoteen aikana aktiivisena ja vaarallisena. Se on tehnyt toistuvasti iskuja hallituksen rakennuksiin, hyökännyt turvallisuusjoukkoja ja niiden tukikohtia, hallinnossa työskentelevää henkilökuntaa ja Somalian hallintoa tukevia ulkomaisia yhteistyökumppaneita vastaan. Se on iskenyt myös siviilikohteisiin, kuten hotelleihin ja ravintoloihin, missä on kokoontunut tai majoittunut turvallisuusjoukkojen, hallituksen tai Somalian hallinnossa mukana olevia virkailijoita.⁴² Järjestön toiminnalle on ollut tyypillistä epäsymmetrinen sodankäynti, johon sisältyy mm. väijytys- ja sissihyökkäykset, auto- ja tienvarsipommien käyttö, itsemurhaiskut ja virkamiesten ja hallitukseen kytköksissä olevien henkilöiden salamurhat. Järjestö on tehnyt toistuvasti myös mittavia ja useita siviiliuhreja aiheuttavia yhdistelmäiskuja, jotka alkavat valitun kohteen lähellä tehdyllä pommi-iskulla – yleensä autopommilla – jonka jälkeen kohteeseen hyökkää al-Shabaabin aseistautunut iskuryhmä.⁴³

YK:n tilastojen mukaan maassa raportoitiin elo-syyskuun 2019 aikana kaikkiaan 109 aseellista selkkausta ja 132 terroristiseksi iskuksi luonnehdittua välikohtausta. Vastaavat määrät samalla ajanjaksolla vuotta aiemmin olivat 142 ja 132.⁴⁴ Alkukesästä (5.5. - 3.6.2019) vietetyn ramadanin aikana maassa tapahtui 228 turvallisuusvälikohtausta, mikä on enemmän kuin ramadanin aikana vuosina 2018 ja 2017.⁴⁵

Al-Shabaabin toiminnan painopistealue on pysynyt viimeisten kuukausien aikana Mogadishussa, mutta se on ollut aktiivinen myös etenkin Lower ja Middle Shabellen maakunnissa.⁴⁶ Vuoden 2019 ramadanin aikana raportoiduista turvallisuusvälikohtauksista n. 35 % tapahtui pääkaupungin alueella, mikä on hieman enemmän (n. 34 % kaikista turvallisuusvälikohtauksista) kuin muualla eteläisessä Somaliassa yhteensä.⁴⁷

Vaikka turvallisuusvälikohtausten kokonaismäärän raportoitiin vähentyneen huomattavasti kesäkuun ja heinäkuun 2019 välisenä aikana verrattuna aikaisempiin kuukausiin, kasvoi omatekoisten räjähteiden avulla tehtyjen iskujen lukumäärä heinäkuussa.⁴⁸ Lisääntynyt räjähteiden käyttö tiiviisti rakennetussa kaupunkiympäristössä lisää siviileihin kohdistunutta turvallisuusuhkaa.

Kasvua omatekoisten räjähteiden käytössä on tilastojen mukaan tapahtunut myös pidemmällä aikajänteellä. YK:n asiantuntijaryhmän marraskuussa julkaiseman raportin mukaan omatekoisten räjähteiden avulla tehtyjen iskujen lukumäärä kasvoi heinäkuun 2018 ja heinäkuun 2019 välisenä aikana n. 30 % verrattuna vuoteen aiempaan vastaavaan ajanjaksoon.⁴⁹ Maaliskuussa 2019 maassa tehtiin 77 iskua omatekoisilla räjähteillä, mikä oli suurin määrä yhden kuukauden aikana vuoden 2016 jälkeen.⁵⁰

⁴² UNSC 15.11.2019, kappaleet 12 ja 15; UNSC 15.8.2019, kappale 13; SCR 31.10.2019.

⁴³ Anzalone 3/2018, s. 13; Lifos 3.7.2019, s. 18 ja s. 23.

⁴⁴ UNSC 15.11.2019, kappale 12.

⁴⁵ UNSC 15.8.2019, kappale 14.

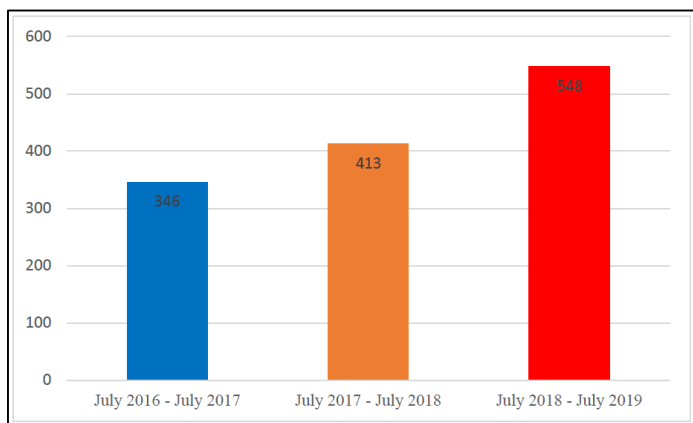
⁴⁶ UNSC 15.11.2019, kappale 14.

⁴⁷ UNSC 15.8.2019, kappale 14.

⁴⁸ UNSC 15.8.2019, kappale 14.

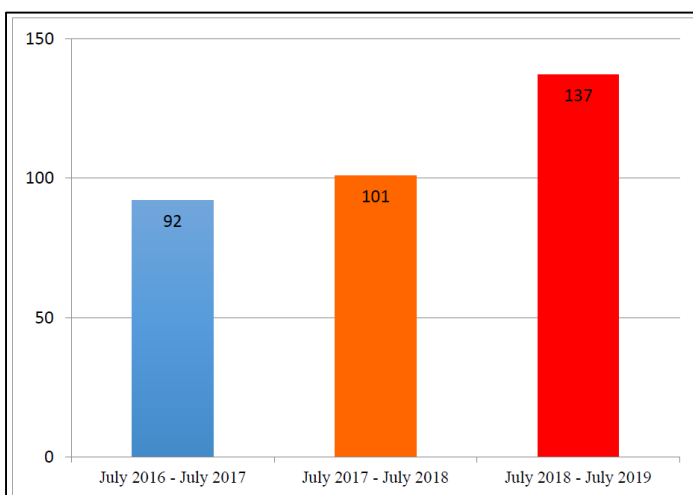
⁴⁹ UNSC 1.11.2019, s. 51.

⁵⁰ UNSC 15.5.2019, kappale 13.

Omatekoisilla räjähteillä (improvised explosive device) tehtyjen pommi-iskujen lukumäärä Somaliassa 7/2016 - 7/2019 välisenä aikana. Lähde: UNSC 1.11.2019, s. 51.

Pääkaupunkiseudulla omatekoisten räjähteiden avulla tehtyjen iskujen lukumäärä kasvoi heinäkuun 2018 ja heinäkuun 2019 välisenä aikana 36 % verrattuna vuotta aiempaan vastaavaan ajanjaksoon.⁵¹

Omatekoisilla räjähteillä tehtyjen pommi-iskujen lukumäärä Benadirin alueella 7/2016 - 7/2019 välisenä aikana. Lähde: UNSC 1.11.2019, s. 52.

Lisääntyneiden pommi-iskujen seurauksena Somalian turvallisuudesta vastaavat viranomaiset ovat pyrkineet tehostamaan pääkaupunkiseudun turvallisuusvalvontaa mm. tarkastuspisteiden lukumäärää lisäämällä. Tämän on raportoitu tuottaneen tulosta. Paremman valvonnan ansiosta viranomaiset

⁵¹ UNSC 1.11.2019, s. 52.

ovat onnistuneet estämään useita al-Shabaabin autopommi-iskuja. Touko-syyskuun 2019 välisenä aikana tarkastuspisteillä estettiin kahdeksan räjähtein varustetun ajoneuvon matka pääkaupungin sisäosissa sijaitsevaan kohteeseen. Vain yksi räjähdelaistissa ollut ajoneuvo läpäisi tarkastukset ja onnistui pääsemään kohteeseensa.⁵²

Tehostuneen valvonnan arvellaan vaikuttaneen al-Shabaabin käyttämään taktikkaan. Joulukuun puolivälin alla järjestö hyökkäsi Mogadishussa presidentinpalatsin läheisyydessä tarkoin vartioidulla alueella. Aiemmistä vastaavista operaatioista poiketen se ei tässä yhteydessä käyttänyt räjähteitä, vaan iskun toteutti rynnäkköasein ja käsikranaatein varustautunut 5 taistelijan ryhmä. Muuttuneen toimintataktiikan uskotaan johtuvan tiukemmasta valvonnasta ja järjestön vaikeuksista toimittaa räjähteitä pääkaupungin ytimeen.⁵³

Kuluvan vuoden aikana al-Shabaab on lisännyt epäsuoran kranaattituliuksen käyttöä, mikä YK:n mukaan on osoitus järjestön kasvaneesta toimintakapasiteetista.⁵⁴ Tammikuussa 2019 järjestö ampui seitsemän kranaattia YK:n tukikohtaan Mogadishussa. Iskussa haavoittui kolme ihmistä.⁵⁵ Helmikuussa se tulitti kranaateilla amerikkalaisten tukikohtaa Balidoglessa Lower Shabellen maakunnassa⁵⁶ ja maaliskuussa se ampui 5 kranaattia presidentinpalatsin alueelle Mogadishussa. Räjähdyksessä haavoittui kaksi ihmistä.⁵⁷

Yhdysvaltalaisten erikoisjoukkojen, muiden ulkomaisten yhteistyökumppaneiden ja AMISOM-joukkojen tukema Somalian armeija on jatkanut kuluvan vuoden aikana aktiivisesti al-Shabaabin vastaisia operaatioita. Niiden yhteydessä al-Shabaabilta on onnistuttu ottamaan haltuun uusia alueita strategisesti tärkeissä Lower ja Middle Shabellen maakunnissa. Huhtikuussa turvallisuusjoukot saivat haltuunsa Sabiidin⁵⁸, toukokuussa Bariiren⁵⁹ ja kesäkuussa Ceel-Salinin (el-Salin)⁶⁰ kaupungin, heinäkuussa Yaaqbari Weynen (Yaq Buraweyne), Madax Marodin (Madah Marodi), Idow Jaladin ja Leegon kylät⁶¹, elokuussa Awdheglen kaupungin⁶² ja syyskuussa Kahareyn ja Busleyn kaupungit.⁶³ Näiden alueiden valtaamisella arvellaan olevan suuri merkitys Mogadishun turvallisuuden kannalta, sillä al-Shabaab on käyttänyt kyseisiä alueita siirtäessään taistelijoita ja omatekoisia räjähteitä pääkaupungissa käytettäväksi.⁶⁴ Järjestön on raportoitu siirtäneen osan menetetyillä alueilla sijainneista joukoistaan muualle, mutta sillä

⁵² UNSC 1.11.2019, s. 52.

⁵³ AP News 10.12.2019.

⁵⁴ UNSC 15.5.2019, kappale 14.

⁵⁵ Halbeeg News 1.1.2019.

⁵⁶ Mareeg.com 15.2.2019.

⁵⁷ Mareeg.com 2.3.2019.

⁵⁸ SI 26.4.2019; UNSC 15.8.2019, kappale 17.

⁵⁹ Halbeeg News 1.5.2019; UNSC 15.8.2019, kappale 17.

⁶⁰ Garowe Online 24.6.2019.

⁶¹ Halbeeg News 14.7.2019.

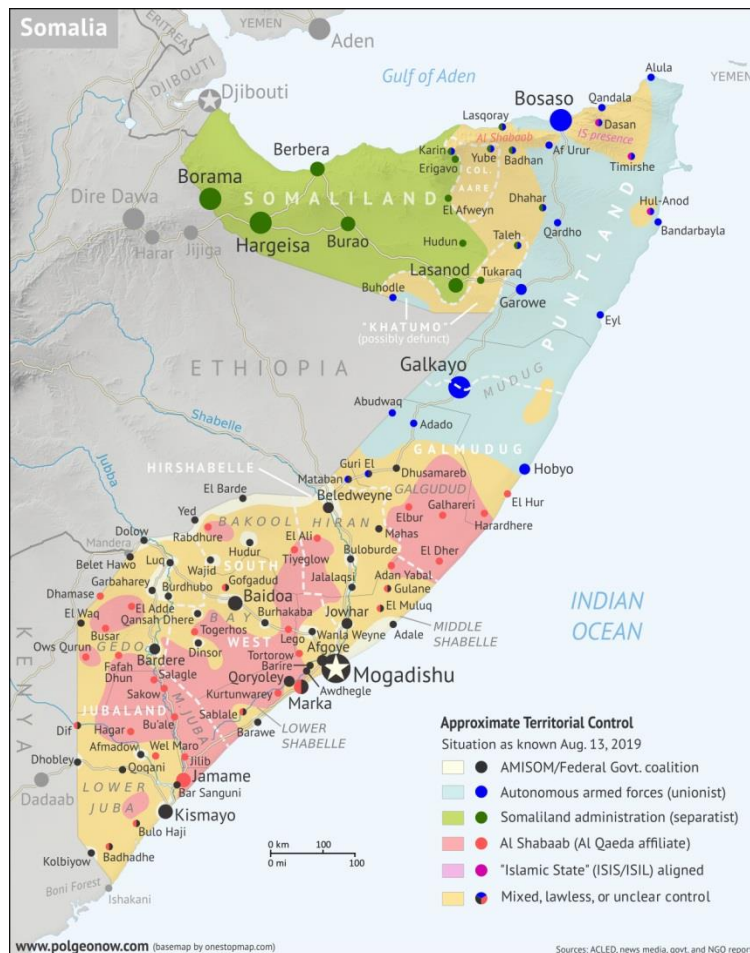
⁶² SA-News 6.8.2019.

⁶³ Halbeeg News 2.9.2019.

⁶⁴ UNSC 1.11.2019, kappale 92.

arvioidaan edelleen olevan merkittävää hyökkäyskapasiteettia näiden alueiden läheisyydessä.⁶⁵

Vaikka al-Shabaab on menettänyt viimeisten kuukausien aikana joitain alueita Somaliassa hallintoa tukeville turvallisuusjoukoille, ei aluehallinnassa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2015 jälkeen. Kansainvälisten AMISOM-joukkojen tukemat Somaliassa hallinnon turvallisuusjoukot kontrolloivat tärkeimpiä kaupunkeja. Al-Shabaab puolestaan omaa vaikutusvaltaa tai kontrolloi laajoja alueita sisämaassa. Järjestö kykenee myös katkomaan ja valvomaan tärkeimpiä huoltoreittejä ja eristämään AMISOM-joukkojen ja Somaliassa hallinnon kontrolloimia saarekkeitä.⁶⁶

Alueiden hallinnassa ei ole tapahtunut viimeisten vuosien aikana merkittäviä muutoksia. Al-Shabaab kontrolloi edelleen merkittävää osaa Somaliassa sisäosissa ja keskeisiä huoltoreittejä.
Lähde: PolGeoNow 8/2019

⁶⁵ UNSC 15.11.2019, kappale 14.

⁶⁶ UNSC 1.11.2019, kappale 14.

Alueet, joilla al-Shabaabilla on vaikutusvaltaa, voidaan YK:n asiantuntijaryhmän selvityksen mukaan jakaa kolmeen eri kategoriaan: suoraan järjestön hallinnon alaisuudessa olevat alueet; vahvan sotilaallisen läsnäolon alueet ilman hallintoa; ja alueet, joita järjestö ei kontrolloi, mutta joilla se kykenee verottamaan paikallista väestöä ja yrittäjiä.⁶⁷

Osassa eteläistä Somaliata al-Shabaabin asema on niin vahva, että se kykenee käytännössä ylläpitämään omaa hallintoa. Sen hallinnoimia alueita ovat lähes koko Juba-joen laakso ja siellä sijaitsevat Bu'alen, Sakowin ja Jilibin kaupungit. Jilib on al-Shabaabin epävirallinen pääkaupunki. Myös merkittävä osa Lower Shabellen maakunnasta on järjestön hallinnon piirissä. Siellä sen hallintokeskuksena toimii Sablalen kaupunki. Järjestön tärkeimmät koulutusleirit sijaitsevat Bayn maakunnassa Bulu Fulayn alueella.⁶⁸

Al-Shabaabilla on huomattavaa sotilaallista kapasiteettia ja läsnäoloa, mutta ei varsinaista hallintoa laajoilla alueilla Harardheren kaupungin ympäristössä Mudugin maakunnassa, sekä Adan Yabalin alueella Middle Shabellen maakunnassa. Järjestöllä on lisäksi aktiivista sotilaallista toimintaa Golis-vuoriston alueella Puntmaassa sekä el-Adden ympäristössä Gedon maakunnassa.⁶⁹

Al-Shabaab kykenee ylläpitämään varjohallintoa myös joillain sellaisilla alueilla, joita se ei fyysisesti kontrolloi. Näillä alueilla se kerää veroja ja tarjoaa väestölle joitain peruspalveluita. Al-Shabaab verottaa rutiininomaisesti kaupankäyntiä, maatalous- ja karjantuotantoa ja kerää maksuja useilla tarkastuspisteillään maan etelä- ja keskiosissa. Verojen maksua se valvoo ja vaatii tarpeen vaatiessa väkivallalla uhkaamalla.⁷⁰ Esimerkiksi kesällä 2019 järjestö uhkasi mogadishulaisia liikemiehiä kuolemalla, elleivät he suostu maksamaan järjestön edellyttämiä veroja.⁷¹

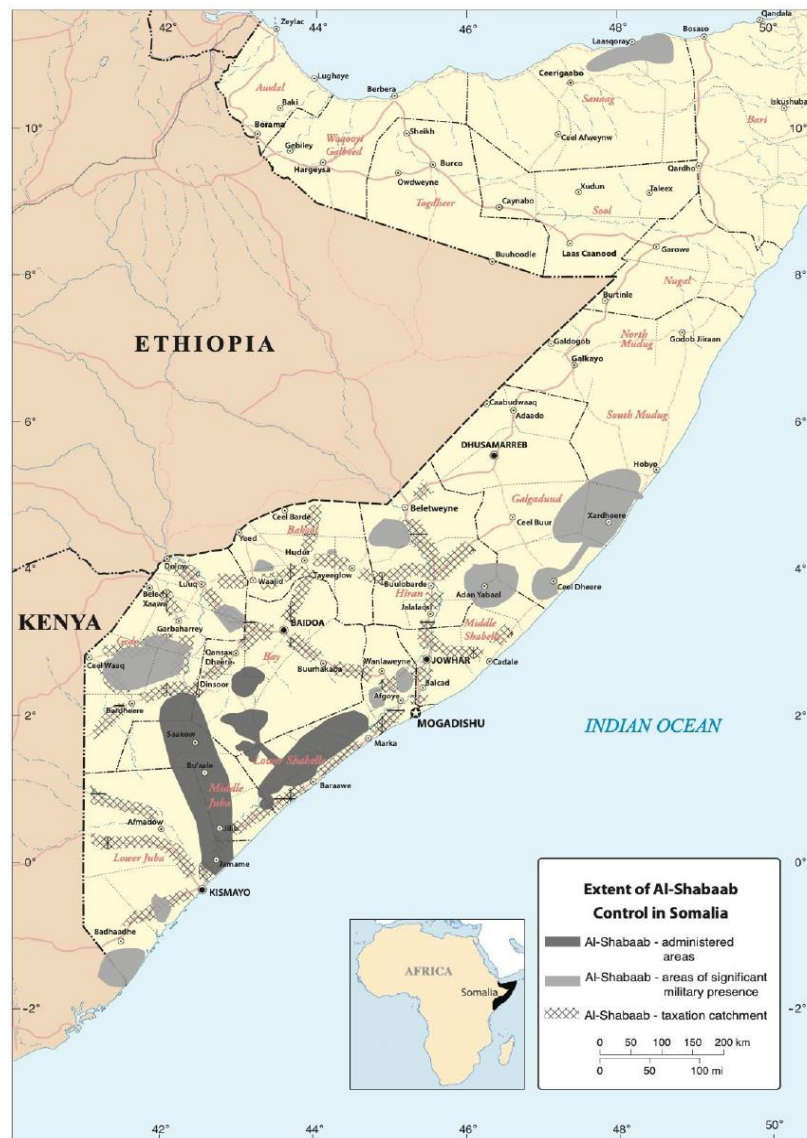
⁶⁷ UNSC 1.11.2019, kappale 15.

⁶⁸ UNSC 1.11.2019, kappale 16.

⁶⁹ UNSC 1.11.2019, kappale 17.

⁷⁰ UNSC 1.11.2019, kappale 18.

⁷¹ UNSC 7.10.2019, kappale 27.

Al-Shabaabin vaikutusvallan kolmen eri kategorian alueet Somaliassa.
Lähde: UNSC 1.11.2019. Liite 1.1, s.49

Yhdysvaltain tekemien ilmaiskujen määrä Somaliassa on pysynyt tämän vuoden aikana korkeana. Marraskuun 19 päivään mennessä sen on raportoitu tehneen yhteensä 52 al-Shabaabin ja ISIS-järjestön vastaista ilmaiskua Somaliassa. Niissä arvioidaan saaneen surmansa 315 - 325 ihmistä, joista valtaosa oli aseistautuneita taistelijoita. Siviilejä arvellaan menehtyneen 1 - 6.⁷² Ilmaiskujen lukumäärä on edellisvuosia suurempi, sillä vuoden 2018 aikana Yhdysvallat teki 47 iskua ja vuonna 2017 35 iskua.⁷³

Ilmaiskujen lukumäärä on lisääntynyt erityisesti Lower Juban ja Lower Shabellen maakunnissa ja niillä arvioidaan olleen merkittävä pelotevaikutus. Iskut ovat heikentäneet al-Shabaabin toimintakykyä ja rajoittaneet järjestön

⁷² The Bureau of Investigative Journalism (päiväämätön)

⁷³ UNSC 1.11.2019, kappale 163.

taistelijoiden mahdollisuuksia liikkua maan sisällä.⁷⁴ Uusien ilmaiskujen uhka on pakottanut al-Shabaabia vetämään taistelijoitaan harvaan asutuilta seuduilta turvaan kaupunkeihin ja erityisesti Mogadishuun.⁷⁵

ISIS-järjestön toiminta on ollut vähäistä Somaliassa vuoden 2019 aikana. Merkittävänä syynä toiminnan vähäisyydelle on oletettavasti ollut siihen kohdistunut ilmaiskujen uhka.⁷⁶ Järjestön tukialue sijaitsee Barin maakunnassa Puntmaan osavaltiossa. Sillä arvellaan olevan tällä hetkellä n. 340 taistelijaa riveissään.⁷⁷

Tilanne Somalimaan ja Puntmaan välisellä raja-alueella Soolin ja Sanaagin maakunnissa on pysynyt jännittyneenä. Alueella on ollut useita yhteenottoja Somalimaan ja Puntmaan turvallisuusjoukkojen ja hallintoalueisiin kytköksissä olevien aseellisten ryhmien välillä.⁷⁸ Kaikki ulkopuolisten välitysyrietykset ovat toistaiseksi epäonnistuneet, eikä osapuolilla ole halua ja valmiuksia kompromisseihin. Tilanne alueella oli syksyn aikana jännittynyt ja osapuolten raportoituihin toimittaneen lisäjoukkoja alueelle. Uusien aseellisten yhteenottojen mahdollisuus ei ole poissuljettua.⁷⁹

Klaanien keskinäiset väkivaltaisuuksien ovat osaltaan lisänneet epävakautta Somaliassa. Niitä on esiintynyt paikallisesti Somalian eri osissa ja niiden pääsyynä ovat useimmiten olleet kamppailu niukoista resursseista, kuten maasta sekä vihan tien laidunten ja kaivojen käytöstä.⁸⁰ Ilmastosta johtuvat pidemmät kuivuusjaksot, normaalia vähäisemmäksi jääneet sateet tai toisaalta tulvia aiheuttavat normaalia runsaammat sateet kärjistävät kamppailua resursseista ja lisäävät riskiä väkivallalle. Epäsuotuisten sääolosuhteiden seurauksena voivat vahvemmat klaanit käyttää asemaansa hyväkseen ja tunkeutua konflikteja aiheuttavasti sitä heikompien klaanien perinteisille asuinsijoille ja laidunalueille.⁸¹

Klaanien välisiä yhteenottoja on esiintynyt erityisesti Hiiraanin, Galmudugin, Lower Shabellen, Middle Shabellen, Sanaagin ja Soolin maakunnissa.⁸² Niiden yhteydessä on saanut surmansa kymmeniä ihmisiä.⁸³

Takavuosina vakavasti meriliikennettä haitannut merirosvous Adenin lahdella ja Intian valtamerellä on käytännössä loppunut kansainvälisen yhteistyön sekä tarkemman meriliikenteen valvonnan ja tehokkaamman suojaustoiminnan ansiosta. Viimeisen vuoden aikana Somalian rannikkoalueella tai sen lähivesillä on sattunut vain yksi merirosvoustapaus. Huhtikuussa somalialaiset merirosvot kaappasivat jemeniläisen purjealuksen *al-Ahzamin*. Euroopan

⁷⁴ UNSC 15.5.2019, kappale 16.

⁷⁵ UNSC 15.11.2019, kappale 13; UNSC 15.8.2019, kappale 20; UNSC 15.5.2019, kappale 16.

⁷⁶ UNSC 15.11.2019, kappale 20; UNSC 15.8.2019, kappale 20.

⁷⁷ UNSC 1.11.2019, kappale 56.

⁷⁸ UNSC 15.11.2019, kappale 18; UNSC 7.10.2019, kappale 30.

⁷⁹ UNSC 7.10.2019, kappale 30.

⁸⁰ UNHRC 16.9.2019, kappaleet 65 ja 66; UNSC 7.10.2019, kappale 31.

⁸¹ UNHRC 16.9.2019, kappaleet 65 ja 66.

⁸² UNSC 7.10.2019, kappale 31; Garowe Online 12.7.2019.

⁸³ Garowe Online 12.7.2019; UNSC 15.11.2019, kappale 18; Shabelle News 22.6.2019; Allgaldaduud Media 22.6.2019; Allgaldaduud Media 28.6.2019; Goobjoog News 9.12.2019; Xinhua 9.12.2019; Garowe Online 10.12.2019; SA-News 10.12.2019.

unionin Atalanta-operaatioon⁸⁴ kuuluvat joukot ottivat kuitenkin aluksen takaisin haltuunsa ja pidättivät merirosvouksesta epäillyn miehistön vain muutama päivä aluksen kaappaamisen jälkeen.⁸⁵

2.1 Väkivallan vaikutukset siviiliväestöön

Somalian konflikti on vaikuttanut siviiliväestöön eri tavoilla. Siviilit ovat vaarassa jäädessään al-Shabaabin ja Somalian hallintoa tukevien turvallisuusjoukkojen tai aseellisten klaanijoukkojen välillä käytävien taistelujen jalkoihin tai satuttuaan olemaan pommi-iskun tai kranaattitulituksen aikana räjähdysten vaikutuspiirissä. Siviileihin kohdistuva väkivallan uhka on suuri varsinkin julkisilla paikoilla toteutettujen pommi-iskujen ja aseellisten hyökkäysten yhteydessä.⁸⁶

Al-Shabaab on tehnyt toistuvasti iskuja kohteisiin, missä on paikalla tai kokoontuu Somalian hallinnon ja turvallisuusjoukkojen edustajia. Tällaisia kohteita ovat mm. hotellit, ravintolat, julkiset rakennukset ja teiden tarkastuspisteet. Näissä kohteissa toteutetut iskut ovat aiheuttaneet toistuvasti siviiliuhreja. Esimerkiksi helmikuun 2019 alussa ainakin 11 siviiliin raportoitiin saaneen surmansa ja kymmenen haavoittuneen al-Shabaabin asettaman autopommin räjähdettyä suositun tavaratalon edessä Mogadishussa. Räjähdyspaikka sijaitsi Mogadishun pormestarin toimiston läheisyydessä, jonka arveltiin olleen iskun kohteena.⁸⁷ Muutaman viikon päästä edellisestä järjestö teki ns. monimuotoiskun Maka al-Mukarama -hotellia vastaan pääkaupungin keskustassa. Iskussa käytetyn voimakkaan pommin räjähdyksessä ja kolmen al-Shabaabin taistelijan muodostaman iskujoukon tulituksessa sai surmansa ainakin kolmekymmentä ihmistä ja yli 100 haavoittui. Valtaosa uhreista oli siviileitä. Al-Shabaabin mukaan iskun kohteena olivat hotellissa majoittuneena olleet hallituksen virkailijat.⁸⁸ Heinäkuun puolivälissä al-Shabaab teki monimuotoiskun Kismayossa Asasey-hotellia vastaan. Yli 12 tuntia kestäneessä hyökkäyksessä sai surmansa yli 30 ihmistä ja yli 50 ihmistä haavoittui. Uhreista valtaosa oli siviileitä ja heidän joukossaan oli mm. paikallisia poliitikkoja ja toimittajia.⁸⁹

Julkisiin kohteisiin tehtyjen iskujen uhreina ovat usein myös kyseisten kohteiden henkilökuntaan kuuluvat työntekijät. YK:n ihmisoikeustarkkailijan keräämien tilastotietojen mukaan vuosien 2018 - 2019 välisenä aikana ravintoloihin ja hotelleihin kohdistuneissa pommi-iskuissa sai surmansa 319 työntekijää ja yli 500 haavoittui.⁹⁰

Al-Shabaabin kontrolloimilta alueilta siviilien tilanteesta ja elinolosuhteista on vaikeaa saada luotettavaa tietoa, koska niillä esiintyvistä oikeudenloukkauksista ei uskalleta raportoida järjestön synnyttämän pelon ja mahdollisen koston vuoksi.⁹¹ Käytettävissä olevien tietojen mukaan järjestö on

⁸⁴ Atalanta-operaatio on Euroopan unionin jäsenvaltioiden merivoimien aluksista koottu laivasto-osasto, jonka tehtävänä on ehkäistä Afrikan sarven merialueilla tapahtuvaa merirosvousta.

⁸⁵ UNSC 1.11.2019, kappaleet 107-108.

⁸⁶ UNSC 1.11.2019, kappale 139; Lifos 3.7.2019, s. 40.

⁸⁷ Halbeeg News 4.2.2019; Shabelle News 4.2.2019; Al-Jazeera 4.2.2019.

⁸⁸ Shabelle News 1.3.2019; Allgallgaduud Media 1.3.2019; Reuters 1.3.2019.

⁸⁹ LWJ 12.7.2019; VoA 13.7.2019.

⁹⁰ UNHRC 16.9.2019, kappale 62.

⁹¹ Lifos 3.7.2019, s. 40.

syllistynyt sen vaikutuspiirissä olevilla alueilla siviileihin kohdistuneeseen väkivaltaan. Järjestö on mm. teloittanut useita vakoilijoina pitämiään henkilöitä. Esimerkiksi heinäkuun 2019 alussa järjestön raportoitiin teloittaneen 17 siviiliä Jamamessa Lower Jubban maakunnassa syytettynä vakoilusta Kenian, Somalian ja Yhdysvaltain tiedustelupalveluille.⁹² Järjestön on raportoitu pakkorekrytoineen sen vaikutuspiirissä olevilla alueilla lapsia riveihinsä.⁹³ Esimerkiksi tammikuussa 2019 järjestö kidnappasi 60 lasta riveihinsä Garasin kylästä Bakoolin maakunnassa.⁹⁴ Rekrytointipelon seurauksena satojen lasten on raportoitu paenneen kotialueeltaan, ha monet heistä ovat lähteneet ilman vanhempiaan.⁹⁵ Pakkorekrytointien ohella järjestö kerää sen vaikutuspiirissä olevilta alueilta pakkoveroja.⁹⁶ Paikallinen väestö on joillain alueilla vastustanut al-Shabaabin asettamia ja kohtuuttomina pitämiään veroja, mikä on johtanut taisteluihin klaanitaistelijoiden ja turvallisuusjoukkojen sekä al-Shabaabin välillä.⁹⁷

Al-Shabaabin toiminta-alueella siviilit voivat joutua siihen kohdistuvien ilmaiskujen vaikutuspiiriin. Yhdysvallat on kiihdyttänyt viimeisen parin vuoden aikana ilmaiskuja al-Shabaabia vastaan. Yhdysvaltojen mukaan iskut eivät ole aiheuttaneet siviiliuhreja, mutta Amnesty International -ihmisoikeusjärjestön maaliskuussa 2019 julkaiseman raportin mukaan huhtikuun 2017 - joulukuun 2018 välisenä aikana tehdyissä viidessä ilmaiskussa sai Lower Shabellen maakunnan alueella surmansa 14 siviiliä ja 8 muuta haavoittui.⁹⁸ Yhdysvallat on kiistänyt Amnestyn väitteet, mutta myöntää, että sen tekemässä ilmaiskussa el-Burin kaupungin lähellä huhtikuussa 2018 sai surmansa kaksi siviiliä.⁹⁹

Somaliassa esiintyvien turvallisuusvälikohtausten ja muun väkivallan aiheuttamista siviiliuhreista ei ole kattavia ja tarkkoja tilastotietoja saatavilla. Käytettävissä olevien tietojen mukaan viimeisen vuoden aikana Somaliassa on saanut erilaisen väkivallan seurauksena surmansa tai haavoittunut useita satoja siviileitä. Suurimman osan siviiliuhreista on aiheuttanut al-Shabaab-järjestö.¹⁰⁰

YK:n keräämien tietojen mukaan erilaisten turvallisuusvälikohtausten ja väkivallan seurauksena Somaliassa sai 14.12.2018 - 4.5.2019 välisenä aikana surmansa tai haavoittui 757 siviiliä ja niistä 72 % aiheutui al-Shabaabin toiminnasta. Somalian hallintoa tukevat turvallisuusjoukot aiheuttivat siviiliuhreista 9 % ja tuntemattomiksi jääneet toimijat 10 %.¹⁰¹

5.5. - 4.8.2019 välisenä aikana siviiliuhrien lukumäärä Somaliassa oli YK:n keräämien tietojen mukaan 322.¹⁰² Edelleen suurimman osan siviiliuhreista aiheutti al-Shabaab, jonka vastuulla oli 76 % menehtyneistä ja haavoittuneista

⁹² Mareeg.com 8.7.2019.

⁹³ Lifos 3.7.2019, s. 40.

⁹⁴ Halbeeg News 14.1.2019.

⁹⁵ HRW 17.1.2019.

⁹⁶ Allgaldaduud Media 7.7.2019; Lifos 3.7.2019, s. 40.

⁹⁷ Allgaldaduud Media 7.7.2019; Garowe Online 15.10.2019 a).

⁹⁸ AI 20.3.2019, s. 34.

⁹⁹ UNSC 1.11.2019, kappaleet 163-164.

¹⁰⁰ UNSC 15.5.2019, kappale 55; UNSC 15.8.2019, kappale 46; UNSC 15.5.2019, kappale 55.

¹⁰¹ UNSC 15.5.2019, kappale 55

¹⁰² UNSC 15.8.2019, kappale 46.

siviileistä. Somalian turvallisuusjoukkojen toiminta aiheutti uhreista 7 % ja AMISOM-joukkojen 1 %.¹⁰³

Loppukesän ja syksyn aikana (5.8. - 2.11.2019) Somaliassa sai erilaisten turvallisuusvälikohtausten ja väkivallan seurauksena surmansa tai haavoittui 124 siviiliä. YK:n mukaan al-Shabaab oli vastuussa puolesta siviiliuhreista. Somalian turvallisuusjoukot aiheuttivat 18 %, tuntemattomiksi jääneet toimijat 24 % ja aseistautuneet klaanijoukot 8 % uhreista.¹⁰⁴

Konfliktitietokanta ACLEDin¹⁰⁵ (Armed Conflict Location & Event Data Project) mukaan Somaliassa sattui 1.1.2019 - 5.12.2019 välisenä aikana 501 turvallisuusvälikohtausta, joissa väkivalta kohdistui siviileihin. Niiden yhteydessä maassa menehtyi 627 ihmistä.¹⁰⁶ Kyseinen luku ei kuitenkaan kerro koko totuutta siviilikuolemien kokonaismäärästä, koska siviileitä menehtyy usein sivullisena myös muun tyyppisissä välikohtauksissa, kuten sotilassaattueisiin kohdistuneissa pommi-iskuissa ja tukikohtiin tehdyissä hyökkäyksissä. Esimerkiksi joulukuun puolivälin alla neljä siviiliä sai surmansa al-Shabaabin hyökättyä armeijan tukikohtaan Hilweynessä Mogadishun pohjoispuolella. Tulituksessa sai surmansa mm. kaksi tukikohdan ulkopuolella myyntikojuja pitänyttä naista.¹⁰⁷

Somalian aseellisen konfliktin ja heikkojen humanitaaristen olosuhteiden kannalta kaikista haavoittuvimmassa asemassa ovat naiset, lapset, maan sisäisesti siirtymään joutuneet sekä ns. vähemmistöklaneihin kuuluvat. Kaikista heikoimmassa asemassa ovat maan sisäisesti siirtymään joutuneiden leireillä asuvat yksinäiset naiset, joiden osalla haavoittuvuutta lisäävät elementit ovat kertautuneet. Vähemmistöklaniin kuuluvina heillä on heikot mahdollisuudet saada mitään oikeussuojaa ja ilman aviomiestä tai miespuolista verkostoa he ovat alttiita erilaisille oikeudenloukkauksille, kuten seksuaaliselle väkivallalle.¹⁰⁸

¹⁰³ UNSC 15.8.2019, kappale 46.

¹⁰⁴ UNSC 15.11.2019, kappale 41.

¹⁰⁵ ACLED-tutkimuslaitos kerää ja analysoi poliittiseen väkivaltaan liittyvää tietoa kehittyvissä maissa. Sen ylläpitämä tietokanta on julkinen.

¹⁰⁶ ACLED 7.12.2019. ACLED ei tilastoi haavoittuneita.

¹⁰⁷ The Defence Post 12.12.2019.

¹⁰⁸ Lifos 3.7.2019, s. 55-63.

3 Humanitaarinen tilanne

YK:n arvion mukaan Somalian humanitaarinen tilanne on syksyllä 2019 heikko. Sen taustalla ovat ennen muuta äärimmäiset ilmasto-olosuhteet, kuten pitkät kuivuusjaksot vuosina 2016 ja 2017, keskimääräistä vähäisemmät sateet syksyn 2018 *deyr*-kaudella, erityisen kuuma *jilaal*-talvikausi alkuvuodesta 2019 ja normaalia vähäisemmät *gu*-sateet keväällä 2019, ja laajoja tulvia aiheuttaneet syksyn 2019 sateet.¹⁰⁹

Kevään 2019 *gu*-sateiden sademäärä oli kolmanneksi alhaisin kolmeenkymmeneen vuoteen Somaliassa, ja niiden seurauksena maan viljasato jäi 70 % keskimääräistä pienemmäksi, ollen määrältään vuonna 1995 alkaneen mittaushistorian huonoin. Maan elintarviketilanne oli jo entuudestaan hauras, sillä myös edellisen sadekauden sateet jäivät vähäiseksi ja korjattu sato normaalia pienemmäksi.¹¹⁰ Syksyllä 2019 alkaneet *deyr*-kauden sateet ovat puolestaan olleet keskimääräistä runsaammat, mikä on aiheuttanut tulvia jokialueilla. Niissä on menehtynyt syksyn aikana ainakin 17 ihmistä, ja lisäksi 370 000 ihmistä on joutunut jättämään kotinsa. Tulva on tuhonnut viljelyksiä, koteja ja muuta omaisuutta ja infrastruktuuria.¹¹¹

Poikkeuksellisten sääolosuhteiden ja epäonnistuneiden satojen seurauksena aliravitsemus on tällä hetkellä yleistä ja yli miljoonan lapsen arvioidaan olevan akuutisti aliravittuja. 180 000 lapsen arvellaan joutuvan kärsimään akuutista aliravitsemuksesta heinäkuun 2018 ja kesäkuun 2020 välisen ajan.¹¹² Heikko elintarviketilanne, aseellinen konflikti sekä pitkittynyt ja edelleen jatkuva maan sisäinen muuttoliike on ajanut miljoonat somalialaiset tilanteeseen, missä ulkopuolinen apu on tarpeen.¹¹³

77 % somalialaisista elää YK:n määrittämän äärimmäisen köyhyysrajan (käytettävissä olevat rahamäärä päivässä \$1.90) alapuolella. Köyhyys on yleistä erityisesti Somalian maaseudulla ja maan sisällä siirtymään joutuneiden keskuudessa. Somalialaisista kotitalouksista 90 % on peruspalveluiden, kuten koulutuksen, puhtaan veden ja sanitaation ulkopuolella. Alhainen koulutustaso, korkea työttömyys, köyhyys ja riippuvuus maataloudesta ansaitusta elannosta tekevät väestön erittäin haavoittuvaksi viimeisten vuosien aikana esiintyneille ympäristöolosuhteiden ääri-ilmiöille ja muille kriiseille.¹¹⁴

Maassa on tällä hetkellä YK:n arvioiden mukaan 2.6 miljoonaa maan sisäisesti siirtymään joutunutta. Heidän asemaansa pidetään erityisen haavoittuvana.¹¹⁵ Pahin tilanne on kotiseutunsa jättäneillä ja sosiaaliset verkostonsa menettäneillä naisilla ja lapsilla, joilla ei ole heitä tukevaa ja selviytymisessä auttavaa turvaverkkoa ympärillään.¹¹⁶ Turvaverkon ulkopuolella olevat naiset ovat mm. suuremmassa riskissä joutua seksuaalisen väkivallan uhreiksi.

¹⁰⁹ UNSC 7.10.2019, kappale 3; UN OCHA 27.11.2019.

¹¹⁰ UNSC 15.11.2019, kappale 54; UNSC 7.10.2019, kappale 3.

¹¹¹ UN OCHA 27.11.2019.

¹¹² UNSC 15.11.2019, kappale 55.

¹¹³ UNSC 7.10.2019, kappale 3; UNSC 15.11.2019, kappale 55.

¹¹⁴ UNSC 15.5.2019, kappale 20.

¹¹⁵ UNSC 15.11.2019, kappale 56; UNSC 7.10.2019, kappale 6.

¹¹⁶ UNSC 15.11.2019, kappale 56.

Vastaavassa tilanteessa lapsilla on vaara joutua rekrytoiduksi aseellisiin joukkoihin.¹¹⁷

Maan sisäisesti siirtymään joutuneet ovat tulleet toistuvasti hädetyksi asumuksistaan, kun heidän käytössään olevat rakennukset tai maa on otettu uuteen käyttöön. YK:n mukaan joka kuukausi asumuksistaan häädetään yli 10 000 maan sisäisesti siirtymään joutunutta. Tänä vuonna tammi-elokuun aikana häädön on joutunut kokemaan yli 170 000 sisäisesti siirtymään joutunutta. Valtaosa häädöistä on tapahtunut Mogadishussa.¹¹⁸

YK:n arvioiden mukaan Somaliassa on vuoden lopulla ruokaturvattomina ja humanitaarisen avun varassa kaikkiaan 6.4 miljoonaa ihmistä.¹¹⁹ Heidän auttamisensa on erittäin haasteellista johtuen edelleen jatkuvasta konfliktista ja avustustoimintaan kohdistuvasta väkivallan uhasta.¹²⁰ YK:n mukaan tammikuun ja marraskuun 2019 välisenä aikana humanitaarisia avustusoopperaatioita vastaan tehtiin Somaliassa yhteensä 68 väkivaltaista iskuja. Niissä sai surmansa 12 avustustyöntekijää ja 5 haavoittui. 11 työntekijää kaapattiin lunnasrahojen saamiseksi. Useimmista hyökkäyksistä ja kaappauksista oli vastuussa al-Shabaab.¹²¹

Tärkeimpien huoltoreittien turvattomuus ja aseellisten ryhmien toiminta on rajoittanut humanitaarisen avun toimituksia ja avustusoopperaatioiden toteuttamista osissa Jubamaata, Lounas-Somaliaa, Hirshabellea ja Galmudugia. Korkea turvallisuusvälikohtausten määrä on rajoittanut avustustoimintaa erityisesti Lower Shabellen ja Lower Jubban maakunnissa. Avustuskuljetusten toimituksia vaikeuttavat lisäksi maanteiden varille mahdollisesti sijoitettujen räjähteiden uhka ja tarkastuspisteillä kerättävät maksut. Toisaalta turvallisuusriskit rajoittavat avun tarpeessa olevaa väestöä matkustamasta ja hakeutumasta avun ja palveluiden piiriin.¹²² Vaikeimmin tavoitettaviin kaupunkeihin humanitaarista apua on jouduttu toimittamaan lentoteitse. Tällaisia ovat olleet mm. al-Shabaabin saartamina olevat Buulobarde (Hiiraanin maakunta), Diinsoor (Bayn maakunta), Waajid ja Hudur (Bakoolin maakunta) ja Garbahaarey (Gedon maakunta).¹²³

Humanitaarinen avustustoiminta on tällä hetkellä erityisen rajoittunutta al-Shabaabin kontrolloimilla alueilla. Syinä ovat al-Shabaabin kielteinen suhtautuminen useimpiin avustusorganisaatioihin sekä huoli avustustyöntekijöiden turvallisuudesta.¹²⁴ Al-Shabaab on kieltänyt väestöä ottamaan vastaan humanitaaristen järjestöjen avustuspaketteja. Vastoin kieltoa toimineita on rangaistu.¹²⁵ Järjestön valvonnassa olevilla alueilla arvellaan asuvan kaikkiaan n. 2 miljoonaa ihmistä.¹²⁶

¹¹⁷ UNSC 7.10.2019, kappale 7.

¹¹⁸ UNSC 7.10.2019, kappale 33.

¹¹⁹ UNSC 7.10.2019, kappale 4.

¹²⁰ UNSC 15.11.2019, kappale 60; UNSC 7.10.2019, kappale 14.

¹²¹ UNSC 15.11.2019, kappale 60; UNSC 1.11.2019, kappaleet 136-137.

¹²² UNSC 7.10.2019, kappale 14.

¹²³ UNSC 7.10.2019, kappale 26.

¹²⁴ UNSC 7.10.2019, kappale 17.

¹²⁵ UNSC 7.10.2019, kappale 22.

¹²⁶ UNSC 7.10.2019, kappale 14.

Maan sisäinen epävakaus ja heikot humanitaariset olosuhteet ovat ajaneet yli 800 000 somalialaista pakolaisiksi maan rajojen ulkopuolelle. Heitä on eniten Etiopiassa, Keniassa ja Jemenissä. YK:n tilastojen mukaan Somaliaan on heinäkuuhun 2019 mennessä palannut n. 90 000 pakolaista. Useimmat pakolaisuudesta Somaliaan palanneet ovat tulleet Keniasta, osa on tullut Jemenistä, Libyasta ja Djiboutista.¹²⁷

4 Ihmisoikeustilanne

Somalian yleinen epävakaus on heijastunut maan ihmisoikeustilanteeseen ja siviiliväestö on joutunut kärsimään erilaisista oikeudenloukkauksista. Oikeudenloukkauksia vastaan ei useimmiten ole saatavilla oikeussuojaa ja käytännössä niihin syyllystyneet jäävät ilman rangaistusta. Tämä koskee niin viranomaisia kuin ei-valtiollisia toimijoita, jotka ovat syyllystyneet oikeudenloukkauksiin.¹²⁸

Useimmista siviileihin kohdistuneista oikeudenloukkauksista on vastuussa hallitusta vastaan taisteleva islamistinen al-Shabaab-järjestö, mutta niihin ovat syyllystyneet myös Somalian hallintoa tukevat turvallisuusjoukot ja muut aseelliset joukot.¹²⁹

Al-Shabaab on tehnyt toistuvia iskuja siviilikohteita, kuten ravintoloita, kauppakeskuksia, toreja ja hotelleita vastaan. Järjestön mukaan kohteena ovat Somalian hallinnossa mukana olevat henkilöt, mutta niissä aiheutuneista uhreista valtaosa on ollut siviileitä.¹³⁰ Järjestö on teloittanut rutiininomaisesti useita vakoilijoiksi ja vihollisen kanssa yhteistyöstä syyttämäänsä siviileitä.¹³¹ Al-Shabaab on jatkanut aiemman toimintamallinsa mukaisesti hallituksen virkailijoiden ja parlamenttiedustajien salamurhia erityisesti pääkaupungissa. Se on surmannut useita klaaninvanhimpia, jotka osallistuivat Somalian vaaliprosessiin vuonna 2016. Useimmat salamurhista se on tehnyt Mogadishussa, Baidoassa, Bosassossa sekä Lower Shabellen maakunnan alueella.¹³²

Järjestö on jatkanut aggressiivista lapsien pakkorekrytointia riveihinsä ja pakottanut koston uhkaamana yhteisöjä luovuttamaan alaikäisiä sen riveihin.¹³³ Rekrytointia on esiintynyt etenkin Bayn, Bakoolin ja Middle Shabellen maakunnissa. Esimerkiksi tammikuussa 2019 järjestö kaappasi Hudurissa (Bakoolin maakunta) sijaitsevasta koraanikoulusta 15 8 - 15 -vuotiasta poikaa ja maaliskuussa 70 10 - 12 -vuotiasta poikaa Bayn maakunnan alueella.¹³⁴ Somalian hallinnon on raportoitu vähentäneen lasten rekrytointia taistelutoimintaan, mutta alaikäisiä käytetään kuitenkin muissa tehtävissä, kuten tarkastuspisteiden vartijoina.¹³⁵

¹²⁷ UNSC 15.8.2019, kappale 42.

¹²⁸ Freedom House 4.2.2019 b); USDOS 20.4.2019.

¹²⁹ UNSC 1.11.2019, kappale 139; HRW 17.1.2019; USDOS 20.4.2019.

¹³⁰ UNSC 1.11.2019, kappale 10; HRW 17.1.2019.

¹³¹ UNSC 1.11.2019, kappale 141.

¹³² UNSC 1.11.2019, kappale 142.

¹³³ HRW 17.1.2019.

¹³⁴ UNSC 1.11.2019, kappaleet 143.

¹³⁵ UNHRC 16.9.2019, kappale 55.

Al-Shabaab on kieltänyt useimpia kansalaisjärjestöjä ja kaikkia YK:n järjestöjä toimimasta sen kontrolloimilla alueilla.¹³⁶ Se on saartanut joitain hallituksen kontrolloimia kaupunkeja ja kieltänyt humanitaarisen avun ja kaupallisesti myyntiin tarkoitettujen tarvikkeiden toimittamisen niihin. Se on takavarikoinut ja tuhonnut aasikärryillä kuljetettuja tavaralasteja, joita saarrettuihin kaupunkeihin on yritetty toimittaa salaa. Kuormastojen kuljettajia on surmattu, pahoinpidelty tai heiltä on peritty sakkoja.¹³⁷

Myös Somalian hallintoa tukevat turvallisuusjoukot ja aseelliset klaanijoukot ovat syyllistyneet vakaviin oikeudenloukkauksiin.¹³⁸ Turvallisuusjoukot ovat surmanneet ja haavoittaneet siviileitä erilaisten turvallisuusvälikohtausten aikana erityisesti Mogadishussa ja Lower Shabellen maakunnassa.¹³⁹ Viranomaiset ovat pidättäneet ja pitäneet vangittuina ilman oikeudenkäyntiä rikoksista epäiltyjä henkilöitä. Heidän joukossaan on ollut myös alaikäisiä. Osa pidätetyistä ja etenkin terroristisista rikoksista epäillyistä on joutunut tuomittaviksi sotilastuomioistuimeen, jonka oikeuskäytännöt eivät täytä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksia.¹⁴⁰ Al-Shabaab-toiminnasta epäiltyjä on kidutettu etenkin Puntmaassa tunnustusten saamiseksi.¹⁴¹

Somaliassa on voimassa kuolemanrangaistus ja viranomaisten on raportoitu tuominneen varsinkin terroristisista rikoksista syytettyjä kuolemaan. Al-Shabaab -jäsenyyden tunnustaneita on teloitettu muutama päivä tuomionluvun jälkeen ilman, että heille olisi annettu mahdollisuutta valittaa päätöksestä.¹⁴² Kuolemantuomioita on annettu myös alaikäisille, mutta YK on vaatinut ja saanut muutettua tuomioita elinkautisiksi vankeusrangaistuksiksi.¹⁴³ Vuonna 2019 Somaliassa on teloitettu joulukuun 11 päivään mennessä ainakin kahdeksan ihmistä. Heistä yksi oli syyllistynyt raiskaukseen ja muut al-Shabaab-toimintaan.¹⁴⁴

Seksuaalinen väkivalta on yleistä Somaliassa ja suurimmassa vaarassa ovat erityisesti vähemmistöklaaneihin kuuluvat ja maan sisäisesti siirtymään joutuneet naiset ja tytöt¹⁴⁵, mutta uhreina ovat olleet myös miehet ja pojat¹⁴⁶. Seksuaaliseen väkivaltaan ovat syyllistyneet hallituksen turvallisuusjoukot, siviilit sekä muut aseistautuneet ja univormuihin pukeutuneet miehet. Syyllisiä ei pääsääntöisesti saada oikeuden eteen vastaamaan teoistaan, eivätkä viranomaiset tutki aktiivisesti seksuaalista väkivaltaa sisältäviä rikoksia.¹⁴⁷ Seksuaalista väkivaltaa sisältäneitä oikeudenloukkauksia voidaan sovitella klaaninvanhimpien toimesta, mutta uhreiksi joutuneilla naisilla ei ole

¹³⁶ HRW 17.1.2019;

¹³⁷ UNSC 7.10.2019, kappale 26.

¹³⁸ UNSC 1.11.2019, kappale 147; HRW 17.1.2019; USDOS 20.4.2019.

¹³⁹ HRW 17.1.2019.

¹⁴⁰ HRW 17.1.2019. UNSC 1.11.2019, kappale 147; UNHRC 16.9.2019, kappale 40; USDOS 20.4.2019.

¹⁴¹ UNSC 1.11.2019, kappale 151; USDOS 20.4.2019; UNHRC 16.9.2019, kappale 40.

¹⁴² USDOS 20.4.2019.

¹⁴³ UNHRC 16.9.2019, kappale 55.

¹⁴⁴ CLS 11.12.2019.

¹⁴⁵ USDOS 20.4.2019; HRW 17.1.2019; UNHRC 16.9.2019, kappale 48.

¹⁴⁶ UNSC 1.11.2019, kappale 165.

¹⁴⁷ USDOS 20.4.2019; HRW 17.1.2019; UNHRC 16.9.2019, kappale 48.

mahdollisuutta osallistua prosessiin, eivätkä he yleensä saa taloudellista kompensatiota kokemastaan väkivallasta.¹⁴⁸

Ilmaisun- ja mielipiteenvapautteen kohdistuu jatkuvia oikeudenloukkauksia Somaliassa, ja toimittajat ovat olleet erilaisten hyökkäysten, häirinnän, pelottelun ja pidätysten kohteena. Heihin kohdistuvan uhan vuoksi monet harjoittavat itsesensuuria. Toimittajiin kohdistuneisiin oikeudenloukkauksiin ovat syyllistyneet Somalian hallinto, sitä tukevat aseelliset joukot, Somalimaan ja osavaltioiden hallinnot sekä al-Shabaab. Oikeussuojan saaminen on hyvin vaikeaa ja käytännössä toimittajiin kohdistuneisiin oikeudenloukkauksiin syyllistyneitä ei rangaista.¹⁴⁹

¹⁴⁸ UNSC 1.11.2019, kappale 165.

¹⁴⁹ USDOS 20.4.2019; HRW 17.1.2019; UNHRC 16.9.2019, kappaleet 57 ja 58.

5 Lähteet

ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project; Somalia events 7.12.2019. <https://www.acleddata.com> (käyty 11.12.2019).

Africa News 26.10.2018. *Somali states to dedicate 1,000 soldiers each in Al-Shabaab combat.* <https://www.africanews.com/2018/10/26/somali-states-to-dedicate-1000-soldiers-each-in-al-shabaab-combat/> (käyty 16.12.2019).

AI (Amnesty International) 20.3.2019. *Somalia: The Hidden US War in Somalia: Civilian Casualties from Airstrikes in Lower Shabelle,* <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5299522019ENGLISH.PDF> (käyty 12.12.2019).

Allgaldguud Media:

- 7.7.2019. *Deadly fighting erupts in Somalia's Hiran.* <http://www.allgaldguud.net/2019/07/07/deadly-fighting-erupts-in-somalias-hiran/> (käyty 12.12.2019).
- 28.6.2019. *Clan fighting erupts in central Somalia.* <http://www.allgaldguud.net/2019/06/28/clan-fighting-erupts-in-central-somalia/> (käyty 11.12.2019).
- 22.6.2019. *At least 9 killed in tribal clash for central Somalia.* <http://www.allgaldguud.net/2019/06/22/at-least-9-killed-in-tribal-clash-for-central-somalia/> (käyty 11.12.2019).
- 1.3.2019. *Somali hotel siege over, militants and 30 victims dead.* <http://www.allgaldguud.net/2019/03/01/somali-hotel-siege-over-militants-and-30-victims-dead/> (käyty 12.12.2019)

Anzalone, Christopher 3/2018. "Black Banners in Somalia: The State of al-Shabaab's Territorial Insurgency and the Specter of the Islamic State". *CTC Sentinel*, vol. 11, no. 3, s. 12–16. Saatavilla: <https://ctc.usma.edu/app/uploads/2018/03/CTC-Sentinel-Vol11Iss3.pdf> (käyty 10.12.2019).

AP News 10.12.2019. *Somalia forces kill 5 rebels who attacked president's house.* <https://apnews.com/8f5e22dd60874b1b4348f82a02686c99> (käyty 10.12.2019).

The Bureau of Investigative Journalism (Päiväamätön). *Somalia: Reported US Actions* 2019. <https://www.thebureauinvestigates.com/drone-war/data/somalia-reported-us-actions-2019-strike-logs> (käyty 11.12.2019).

Chatham House 9/2015. *Somalia's Federal Future. Layered Agendas, Risks and Opportunities.* https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/field/field_document/20150902SomaliaFederalFutureMosley.pdf (käyty 18.12.2019)

Cismaan, Sakariye 28.11.2019. *Somalia: President Farmaajo's stacks the deck to secure a second term.* <https://africanarguments.org/2019/11/28/somalia-president-farmaajos-stacks-the-deck-to-secure-a-second-term/> (käyty 9.12.2019).

CLS (Cornell Law School) 11.12.2019. *Death Penalty Database: Somalia*. Cornell Center on the Death Penalty Worldwide. <http://www.deathpenaltyworldwide.org/country-search-post.cfm?country=Somalia> (käyty 16.12.2019).

The Defence Post 12.12.2019. *Al-Shabaab attacks Somali army base in Hilweyne, killing 5*. <https://thedefensepost.com/2019/12/12/somalia-al-shabaab-hilweyne-base-attack/> (käyty 18.12.2019).

DW (Deutsche Welle):

- 1.12.2019. *Somaliland is on a rocky political path*. <https://www.dw.com/en/somaliland-is-on-a-rocky-political-path/a-51484748> (käyty 16.12.2019).
- 23.6.2019. *Is Somalia ready for a one-person one-vote election?* <https://www.dw.com/en/is-somalia-ready-for-a-one-person-one-vote-election/a-49324124> (käyty 10.12.2019).

The East African:

- 11.12.2019. *Somalia's intricate agenda, relations unpacked*. <https://www.theeastafrican.co.ke/news/ea/Somalia-intricate-agenda-relations-unpacked/4552908-5381566-145ojjs/index.html> (käyty 12.12.2019).
- 9.12.2019. *Regional feuds and clannism to decide Somalia election*. <https://www.theeastafrican.co.ke/news/ea/Regional-feuds-and-clannism-to-decide-Somalia-election/4552908-5378730-a8d9nkz/index.html> (käyty 9.12.2019).
- 8.12.2019. *Somaliland in the spotlight over general elections delay*. <https://www.theeastafrican.co.ke/news/ea/Somaliland-elections-delay/4552908-5377922-uk3vb0/index.html> (käyty 9.12.2019).

Freedom House:

- 4.2.2019 a). *Freedom in the World 2018: Somaliland*. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/somaliland> (käyty 28.11.2019).
- 4.2.2019 b). *Freedom in the World 2019 - Somalia*. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/somalia> (käyty 16.12.2019).

Garowe Online:

- 10.12.2019. *Deadly Inter-clan fighting kills dozens in Somalia*. <https://www.garoweonline.com/en/news/puntland/deadly-inter-clan-fighting-kills-dozens-in-somalia> (käyty 11.12.2019).
- 10.11.2019. *Somalia: Farmajo under pressure to release jailed ex-Al-Shabaab leader*. <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/farmajo-under-pressure-to-release-detained-ex-alshabaab-leader> (käyty 9.12.2019).

- 15.10.2019. Somalia army kills militants trying to collect taxes from the locals. <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-army-kills-militants-trying-to-collect-taxes-from-the-locals> (käyty 18.12.2019)
- 12.7.2019. Somalia president calls for abrupt end to fighting in northern region. <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-president-calls-for-abrupt-end-to-fighting-in-northern-region> (käyty 11.12.2019).
- 24.6.2019. Al-Shabab pushed out of "strategic" town in southern Somalia. <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/al-shabab-pushed-out-of-strategic-town-in-southern-somalia> (käyty 12.12.2019).

Goobjoog News:

- 9.12.2019. Clashes between clan militias flare up in Mudug. <http://goobjoog.com/english/clashes-between-clan-militias-strife/> (käyty 9.12.2019).
- 26.11.2019. Sour ties between FGS and FMS derailing progress-UNSC. <http://goobjoog.com/english/strained-relationships-between-fgs-and-state-governments-derailing-progress-UNSC/> (Käyty 28.11.2019).

Halbeeg News

- 2.9.2019. Somali army retakes new areas from al-Shabaab. <https://en.halbeeg.com/2019/09/02/somali-army-retakes-new-areas-from-al-shabaab/> (käyty 12.12.2019).
- 22.8.2019. Ahmed Islam re-elected in Jubbaland controversial election. <https://en.halbeeg.com/2019/08/22/ahmed-islam-re-elected-in-jubbaland-controversial-election/> (käyty 16.12.2019).
- 14.7.2019. Somali troops take new grounds from al-Shabaab in Lower Shabelle. <https://en.halbeeg.com/2019/07/14/somali-troops-take-new-grounds-from-al-shabaab-in-lower-shabelle/> (käyty 12.12.2019).
- 1.5.2019. Breaking: Somali military recaptures Barire town from al-Shabaab. <https://en.halbeeg.com/2019/05/01/breaking-somali-military-recaptures-barire-town-from-al-shabaab/> (käyty 12.12.2019).
- 4.2.2019. Ten people killed in Mogadishu car blast. <https://en.halbeeg.com/2019/02/04/ten-people-killed-in-mogadishu-car-blast/> (käyty 12.12.2019).
- 14.1.2019. Al-Shabaab fighters kidnap 60 children in Bakol. <https://en.halbeeg.com/2019/01/14/al-shabaab-fighters-kidnap-60-children-in-bakol/> (käyty 12.12.2019).
- 1.1.2019. 3 people injured in motor shell attack on UN base in Mogadishu. <https://en.halbeeg.com/2019/01/01/3-people-injured-in-motor-shell-attack-on-un-base-in-mogadishu/> (käyty 12.12.2019)

- 9.1.2019. *The Profile of new Puntland President.*
<https://en.halbeeg.com/2019/01/09/the-profile-of-new-puntland-president/> (käyty 16.12.2019).
- 19.12.2018. *Lafta Gareen elected as the new President of Southwest state.* <https://en.halbeeg.com/2018/12/19/lafta-gareen-elected-as-the-new-president-of-southwest-state/> (käyty 22.12.2018).
- 13.12.2018. *Somali government confirms the arrest of Mukhtaar Roobow.* <https://en.halbeeg.com/2018/12/13/somali-government-confirms-the-arrest-of-mukhtaar-roobow/> (käyty 16.12.2019).

Hiiraan Online 27.11.2019. UN 'concerned' over electoral delays in Somaliland.
https://www.hiiraan.com/news4/2019/Nov/166266/un_concerned_over_electoral_delays_in_somaliland.aspx (käyty 28.11.2019).

HRW (Human Rights Watch) 17.1.2019. *Somalia Events of 2018.*
<https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/somalia> (käyty 11.12.2019).

The Irish Times 6.8.2019. *Somaliland: A profile.*
<https://www.irishtimes.com/news/world/africa/somaliland-a-profile-1.3977668> (käyty 17.12.2019).

Al-Jazeera 4.2.2019. *Car bomb attack in Somalia's Mogadishu kills at least 11 people.* <https://www.aljazeera.com/news/2019/02/car-bomb-attack-somalia-mogadishu-kills-people-190204092000574.html> (käyty 12.12.2019)

Lifos (Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet) 3.7.2019. *Lifosrapport: Säkerhetssituationen i Somalia (version 1.0).*
<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43471> (käyty 10.12.2019).

LWJ (Long War Journal) 12.7.2019. *Kismayo hotel raided by Shabaab.*
<https://www.longwarjournal.org/archives/2019/07/kismayo-hotel-raided-by-shabaab.php> (käyty 13.12.2019).

Mareeg.com:

- 8.7.2019. *Somalia's Al-Shabab Stones Man To Death For Raping.*
<https://mareeg.com/somalias-al-shabab-stones-man-to-death-for-raping/> (käyty 12.12.2019).
- 2.3.2019. *Somalia: Mortar rounds rain down on Presidential Palace in Mogadishu.* <https://mareeg.com/somalia-mortar-rounds-rain-down-on-presidential-palace-in-mogadishu/> (käyty 12.12.2019).
- 15.2.2019. *Secret US base in Somalia comes under attack by Al Shabaab.* <https://mareeg.com/secret-us-base-in-somalia-comes-under-attack-by-al-shabaab/> (käyty 12.12.2019).

Polgeonow 8/2019. *Somalia Control Map & Timeline - August 2019.*
<https://members.polgeonow.com/2019/08/somalia-control-map-timeline-august-2019.html> [edellyttää kirjautumista] (käyty 12.12.2019).

Reuters 1.3.2019. *Somali militant siege ends, at least 29 civilians dead.* <https://www.reuters.com/article/us-somalia-security/somali-militant-siege-ends-at-least-29-civilians-dead-idUSKCN1QI3K4> (käyty 12.12.2019).

SA-News (Somali Affairs News):

- 17.12.2019. *Somalia's Galmudug poll body to submit list of delegates who will select lawmakers.* <https://www.somaliaffairs.com/news/somalias-galmudug-poll-body-to-submit-list-of-delegates-who-will-select-lawmakers/> (käyty 18.12.2019).
- 12.12.2019. *New agreement ends Somali gov't, Ahlu Sunnah row.* <https://www.somaliaffairs.com/news/new-agreement-ends-somali-govt-ahlu-sunnah-row/> (käyty 16.12.2019).
- 10.12.2019. *Somali soldiers sent to end deadly clan militia fighting in Mudug.* <https://www.somaliaffairs.com/news/somali-soldiers-sent-to-end-deadly-clan-militia-fighting-in-mudug/> (käyty 10.12.2019).
- 25.11.2019. *Somali government releases timetable for Galmudug elections.* <https://www.somaliaffairs.com/news/somali-government-releases-timetable-for-galmudug-elections/> (käyty 3.12.2019).
- 26.10.2019. *Somalia deploys fresh troops to central town as tensions rise.* <https://www.somaliaffairs.com/news/somalia-deploys-fresh-troops-to-central-town-as-tensions-rise/> (käyty 9.12.2019) (käyty 12.12.2019).
- 6.8.2019. *Somali army captures strategic southeastern town from Al-Shabaab.* <https://www.somaliaffairs.com/news/somali-army-captures-strategic-southeastern-town-from-al-shabaab/> (käyty 12.12.2019).

SCR (Security Council Report) 31.10.2019. *November 2019 Monthly Forecast: Somalia.* <https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2019-11/somalia-6.php> (käyty 10.12.2019).

Shabelle News:

- 25.11.2019. *The timetable for Galmudug State elections has been announced.* <https://www.radioshabelle.com/the-timetable-for-galmudug-state-elections-has-been-announced/> (käyty 9.12.2019).
- 22.6.2019. *Nearly ten people killed in inter-clan clashes in Somalia.* <https://www.radioshabelle.com/nearly-ten-people-killed-in-inter-clan-clashes-in-somalia/> (käyty 24.6.2019).
- 1.3.2019. *Death toll from car bombs in Somali capital jumps to 25.* <http://radioshabelle.com/death-toll-from-car-bombs-in-somali-capital/> (käyty 12.12.2019).
- 4.2.2019. *Al-Shabaab claims responsibility for car bomb attack in Mogadishu.* <http://radioshabelle.com/al-shabaab-claims-responsibility-for-car-bomb-attack-in-mogadishu/> (käyty 12.12.2019).

- 14.12.2018. Clashes between police and protesters in Baidoa city leave 11 dead. <http://radioshabelle.com/clashes-between-police-and-protesters-in-baidoa-city-leave-11-dead/> (käyty 16.12.2019).

SI (Strategic Intelligence) 26.4.2019. SNA Repulse Al Shabaab Attack On Military Base In Sabid As Key Commander Surrenders To Government. <https://intelligencebriefs.com/sna-repulse-al-shabaab-attack-on-military-base-in-sabid-as-key-commander-surrenders-to-government/> (käyty 12.12.2019).

Somali Dispatch 26.11.2019. Ahlu Sunna Waljama to create a it's own Galmudug State. <http://www.somalidispach.com/featured/ahlu-sunna-waljama-to-create-a-its-own-galmudug-state/> (käyty 9.12.2019).

UN OCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs) 27.11.2019. Flood, Drought and Humanitarian Response Plan - Somalia 2019. <https://reliefweb.int/report/somalia/flood-drought-and-humanitarian-response-plan-somalia-2019> (käyty 13.12.2019).

UNHRC (United Nations Human Rights Council) 16.9.2019. Situation of human rights in Somalia. Report of the Independent Expert on the situation of human rights in Somalia. (A/HRC/42/62) https://ap.ohchr.org/documents/E/HRC/report/A_HRC_42_62_AEV.docx (käyty 11.12.2019).

UNSC (United Nations Security Council):

- 15.11.2019. Report of the Secretary-General on Somalia (S/2019/884). <https://undocs.org/S/2019/884> (käyty 3.12.2019).
- 1.11.2019. Letter dated 1 November 2019 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolution 751 (1992) concerning Somalia addressed to the President of the Security Council: Final report of the Panel of Experts on Somalia (S/2019/858). <https://undocs.org/en/S/2019/858> (käyty 25.11.2019).
- 7.10.2019. Report of the Under-Secretary-General for Humanitarian Affairs and Emergency Relief Coordinator. (S/2019/799). <https://undocs.org/en/S/2019/799> (käyty 13.12.2019).
- 15.8.2019. Report of the Secretary-General on Somalia (S/2019/661). <https://undocs.org/en/S/2019/661> (käyty 2.12.2019).
- 15.5.2019. Report of the Secretary-General on Somalia. (S/2019/393). <https://undocs.org/S/2019/393> (käyty 10.12.2019).

USDOS (United States Department of State) 20.4.2019. Country Report on Human Rights Practices 2017 - Somalia. <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/somalia/>

VoA (Voice of America):

- 15.11.2019. Somalia to Push for Voter Registration Ahead of 2021 Elections. <https://www.voanews.com/africa/somalia-push-voter-registration-ahead-2021-elections> (käyty 11.12.2019).

- 13.7.2019. *Somalia Hotel Attack Kills 33.*
<https://www.voanews.com/africa/somalia-hotel-attack-kills-33> (käyty
13.12.2019).

Xinhua 9.12.2019. *Inter-clan clashes kill at least 20 in Somalia.*
http://www.xinhuanet.com/english/2019-12/09/c_138618226.htm (käyty
9.12.2019).